

РИМСЬКЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>08 Право</i>
Спеціальність	<i>081 Право</i>
Освітня програма	<i>Право</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, 1 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>120 / 4 кредити</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лекційні та семінарські заняття: к.ю.н., Владикін Олександр Насирбеґович ; моб. +380675082558 sashvladykin@gmail.com</i>
Розміщення курсу	<i>https://classroom.google.com/u/0/c/MTQ5MjY3NDQ1OTgy</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, предмет вивчення та результати навчання

Програму навчальної дисципліни «Римське приватне право» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Право» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право».

Дисципліна «Римське приватне право» класична, комплексна, юридична дисципліна, що одночасно пов'язує між собою теорію та історію права, є вступом до вивчення цивільного та сімейного права та цивільного процесу. В європейських університетах цей курс є також основою курсу, що має назву інституційна історія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є правова система, яка склалася в Стародавньому Римі та регулювала відносини між приватними особами в межах Римської держави. Проводячи аналогію з сучасними юридичними дисциплінами, цю сферу можна виділяти як приватне (цивільне) та торгове право, а також цивільний процес.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Римське приватне право» є: постановка понятійного і категорійного апарату студентів юристів, розуміння співвідношення і взаємозв'язку окремих державно-правових категорій та понять, системних взаємозв'язків усіх явищ державно-правової дійсності; підготовка до вивчення загально професійних та спеціальних юридичних дисциплін; розвиток у студентів навичок порівняльного державознавства та проведення на основі узагальнення закономірностей, засвоєних у ході вивчення історико-правових дисциплін; формування основ професійного праворозуміння і

правової культури майбутніх юристів на основі теоретичного аналізу відповідних державно-правових явищ, всебічний професійний, інтелектуальний, соціальний розвиток особистості на найвищих рівнях досконалості в освітньо-науковому середовищі.

Крім того, відповідно до Стандарту вищої освіти 081 Право¹ та освітньо-професійної програми «Право» у КПІ імені Ігоря Сікорського серед загальних та фахових компетентностей, якими повинні оволодіти випускник бакалаврату, серед інших, вказано й наступні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій (ЗК 13);
- цінування та повага різноманітності і мультикультурності (ЗК14);
- здатність розуміти ретроспективи формування правових та державних інститутів (ФК2);
- Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (ФК13).

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (3).
- знати та розуміти основи права Європейського Союзу(4).
- Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права (8).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Римське приватне право» вивчається паралельно з предметами «Теорія права», «Історія держави і права України». Є необхідною передумовою подальшого засвоєння галузевих, спеціальних прикладних юридичних дисциплін, такі як «Цивільне право», «Господарське право», «Цивільне процесуальне право».

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати та удосконалювати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами законодавства.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта та месенджери.

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні (семінарські)	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Поняття, предмет, система римського приватного права.	7	1	1		5
Тема 2. Історичне значення та джерела римського приватного права	7	1	1		5

¹ Стандарт вищої освіти 081 Право, рівень вищої освіти бакалаврський, затверджено Наказом МОН від 20.07.2022 р. № 644

РИМСЬКЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Тема 3. Захист цивільних прав	7	1	1		5
Тема 4. Особи	7	1	1		5
Тема 5. Сімейні правовідносини	7	1	1		5
Тема 6. Поняття та види речових прав	7	1	1		5
Тема 7 Володіння. Його види	10	2	2		6
Тема 8 Поняття та види права власності	7	1	1		5
Тема 9 Набуття, припинення та захист права власності	7	1	1		5
Тема 10. Права на чужі речі	10	2	2		6
Тема 11. Поняття, зміст, підстави, виникнення, види зобов'язань	7	1	1		5
Тема 12. Виконання, забезпечення та припинення зобов'язань	7	1	1		5
Тема 13. Договори	7	1	1		5
Тема 14. Окремі види договорів	7	1	1		5
Тема 15. Позадовісні зобов'язання	7	1	1		5
Тема 16. Поняття спадкування, види спадкування. Прийняття спадщини	7	1	1		5
Модульна контрольна робота	2				2
Залік	2			-	2
Всього годин	120	18	18	-	84

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні заняття	Лабораторні (комп'ютерний практикум)	СРС
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Поняття, предмет, система римського приватного права	21	2	2		17
Тема 2. Захист цивільних прав	21	2	2		17
Тема 3. Сімейні правовідносини	21	2	2		17
Тема 4. Поняття та види права власності	20	2	1		17
Тема 5. Договори	18		1		17
Тема 6. Поняття спадкування, види спадкування	17				17
Домашня контрольна робота	2				2
Залік					
Всього годин	120	8	8		104

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література:

1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с.
2. Калюжний Р. А., Вовк В. М. Римське приватне право : підруч. для вищ. навч. закл. Київ: «МП Леся», 2014. 240 с.
3. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.
4. Римське приватне право : підручник / відпов. ред. Р. А. Майданик, Є. О. Рябоконт. Київ : Алерта, 2023. 386 с.

4.2 Допоміжна література:

1. The Roman law tradition / edited by A. D. E. Lewis and D. J. Ibbetson. p.248/ Press Syndicate of the University of Cambridge.
2. Васильченко В.В. До питання про можливість рецепції стародавнього римського порядку спадкування за законом у сучасному спадковому праві України // Право України, 1997. № 5.
3. Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права в сучасному спадковому праві України: Дис. канд. юрид. наук. - Київ, 1997.
4. Онофрейчук В.Д. Прекарій у римському праві: Автореф. дис. канд. юрид. наук. – Київ, 1996. 17 с.
5. Підпригора О.А. Захист права власності в римському приватному праві. Київ: Вид-во Київ. ун-ту, 1960. 48 с.

Зазначені матеріали можна знайти в бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, на кафедрі економіки і підприємництва в 522 аудиторії 7 корпусу. Дані підручники дають змогу поглибити і закріпити знання отримані на лекціях та практичних заняттях з тем по дисципліні «Управління ресурсами підприємства».

4.3. Інформаційні ресурси:

1. Дигести Юстиніана - http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/digest/

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

Денна форма

з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>Лекція 1. Поняття, предмет, система римського приватного права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського приватного права. 3. Система римського приватного права. 4. Поняття та види джерел римського права. 5. Звичаї. Закони XII таблиць. 6. Закони, види законів. 7. Едикти преторів. 8. Діяльність римських юристів. 9. Кодифікація Юстиніана. <p>Поняття системи права та правової системи. Відмінність та взаємозв'язок цих понять.</p> <p>Поняття римського права. Ознаки римського права: нормативність; встановлення або санкціонування норм поведінки державою; загальнообов'язковість норм права; охорона і забезпечення права державою.</p> <p>Поділ римського права на приватне та публічне. Теорії поділу права на публічне та приватне.</p> <p>Поняття приватного права. Поняття римського приватного права. Відмінність між сучасним цивільним правом та римським цивільним правом. Основні системи римського цивільного права: цивільне право, право народів, преторське право.</p> <p>Поняття та ознаки заснування системи цивільного права.</p> <p>Поняття, ознаки та історичні передумови виникнення права народів.</p> <p>Роль преторів у формуванні системи преторського права. Предмет регулювання преторського права.</p> <p>Поняття та види джерел римського права.</p> <p>Форми вираження державної волі в Стародавньому Римі. Звичаї. Закони XII таблиць.</p> <p>Види законів в Стародавньому Римі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • постанови народних зборів; • сенатус-консульти; • конституції імператорів. <p>Постанови народних зборів, порядок прийняття постанов.</p> <p>Сенатус – консульти – головна форма законодавства в I – III ст.</p> <p>Імператорські конституції, їх види: едикти, декрети, рескрипти, мандати.</p> <p>Едикти преторів – найпоширеніша форма римського права в період республіки.</p> <p>Діяльність римських юристів. Визначні римські юристи: Папініан, Павел, Ульпіан, Гай, Модестін. Прийняття закону „Про цитування юристів”.</p>

	<p>Історичне значення римського приватного права для розвитку сучасного цивільного права, цивільного законодавства, цивільної науки.</p> <p>Поняття рецепції римського права, тобто відродження системи права, яка існувала раніше. Мета і кінцевий результат рецепції. Форми, види і типи рецепції римського права.</p> <p>Передумови рецепції римського права у Візантійській імперії. Кодифікація Юстиніана. Поняття кодифікації. Кодекс Юстиніана – це кодифіковані імператорські конституції.</p> <p>Дигести або Пандекти – це компіляція праць римських юристів.</p> <p>Інституції Юстиніана – це компіляція Інституцій Гая.</p> <p>Новели – імператорські конституції, які не ввійшли у Кодекс Юстиніана. Corpusjuristcivilize та його складові частини.</p> <p>Рецепція римського права у Західній Європі. Школи глосаторів та коментаторів. Створення Цивільного кодексу Франції 1804 р. Та Цивільного кодексу Німеччини 1900 р.</p> <p>Римського право в Російській імперії. Рецепція римського права в СРСР та незалежній Україні.</p> <p><u>Базова література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с 2. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с. <p><u>Допоміжна література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The Roman law tradition / edited by A. D. E. Lewis and D. J. Ibbetson. p.248/ Press Syndicate of the University of Cambridge.
2	<p>Лекція 2. Захист цивільних прав. Особи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення державного суду. 2. Види судових процесів 3. Поняття та види позовів. 4. Засоби преторського захисту. 5. Поняття та склад правосуб'єктності. 6. Поняття та зміст цивільної правоздатності. 7. Поняття та обмеження цивільної дієздатності. 8. Правове положення різних груп населення в Стародавньому Римі. 9. Поняття, ознаки, види юридичних осіб. <p>Виникнення державного суду. Стадії виникнення державного суду.</p> <p>Поняття судового процесу як діяльності суду по здійсненню правосуддя. Поділ судового процесу на цивільний та кримінальний.</p> <p>Поняття цивільного процесу. Учасники цивільного процесу: розгляд справи у претора, розгляд справи в суді. Мета розгляду справи у претора – підготовка справи до розгляду справи в суді. Мета розгляду справи в суді – розгляд справи по суті.</p> <p>Види судових позовів: легісакційний, формулярний, екстраординарний, посткласичний.</p> <p>Особливості розгляду справи в легісакційному процесі. Поняття віндикації.</p> <p>Розгляд справи в формулярному процесі. Складові частини формули. Роль</p>

претора у створенні правових норм.

Особливості розгляду справи в екстраординарному процесі. Відміна стадії розгляду справи у претора.

Особливості пост класичного судового процесу: введення державного мита за розгляд справи в суді, поняття презумпції, переваги письмових доказів над усними.

Поняття позову, види позовів: речовий та абсолютний. Позов „суворого права” та „доброї совісті”. „Прямий позов” та „зворотній позов”. Позови за аналогією, позови з фікцією.

Поняття позовної давності та законних строків, відмінність між ними. Позовна давність – це строк для захисту порушеного права в суді. Законні строки погашали не тільки право на захист, але й саме матеріальне право. Перерва перебігу позовної давності, призначення перебігу позовної давності, наслідки спливу позовної давності.

Спеціальні засоби преторського захисту – це різноманітні форми непозовного захисту. Види засобів преторського захисту: інтердикти, стипуляція, введення у володіння, реституція.

Інтердикти – це розпорядження претора забороняти здійснення протиправних дій.

Стипуляція – обіцянка заплатити певну суму або зробити щось у відповідь на конкретно поставлене питання.

Введення у володіння здійснюється для забезпечення схоронності певного майна.

Реституція – поновлення первісного стану.

Поняття правосуб’єктності. Правосуб’єктність визначалася такими станами: 1) статус свободи; 2) статус громадянства; 3) статус сімейного положення. Склад правосуб’єктності: 1) цивільна правоздатність; 2) цивільна дієздатність.

Суб’єкт цивільних правовідносин. Поняття правоздатність. Момент виникнення та припинення правоздатності. Обмеження правоздатності.

Зміст цивільної правоздатності:

1) право брати законний римський шлюб;

2) право торгувати (бути власником майна, здійснювати цивільно-правові правочини, бути спадкоємцем та спадкодавцем, вести спори в суді).

Поняття цивільної дієздатності, тобто здатності самостійно здійснювати юридично значимі дії. Випадки обмеження дієздатності за віком, фізичним та психічним станом та у деяких інших випадках.

Поняття опіки та піклування, відмінність між ними. Повноваження опікунів та піклувальників. Призначення та припинення опіки та піклування.

Диференціація фізичних осіб в Стародавньому Римі: римські громадяни, перехідники, латини, вільновідпущеники, колони. Правове положення різних верств населення. Правове положення рабів. Сутність рабського пекулія.

Поняття та ознаки юридичної особи. Види юридичних осіб в Стародавньому Римі. Припинення юридичних осіб.

Базова література:

1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с

3. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.

Допоміжна література:

The Roman law tradition / edited by A. D. E. Lewis and D. J. Ibbetson. p.248/ Press

3	<p style="text-align: center;">Syndicate of the University of Cambridge.</p> <p style="text-align: center;">Лекція 3. Сімейні правовідносини. Поняття та види речових прав</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види сім'ї. 2. Поняття та види шлюбу. 3. Законний римський шлюб, його види, умови вступу, припинення шлюбу. 4. Особисті та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та без чоловічої влади. 5. Правові відносини батьків та дітей. 6. Інститут батьківської влади. 7. Поняття та види речових прав. <p>Історичні передумови виникнення сім'ї в Стародавньому Римі. Сім'я – це заснуване на шлюбі чи кровному спорідненні об'єднання осіб, пов'язаних спільністю побуту, взаємною допомогою та моральною відповідальністю. Види сім'ї: агнатська, когнатська. Особи свого права та особи чужого права. Кровне споріднення. Родичі по прямій лінії споріднення, родичі по боковій лінії споріднення. Рідні брати і сестри, єдиноутробні брати і сестри, єдинокровні брати і сестри, зведені брати і сестри. Поняття шлюбу та його види. Законний римський шлюб, його види. Умови вступу в законний римський шлюб. Припинення шлюбу. Шлюб між переґрінами та іншими вільними, які не мали права вступати в законний римський шлюб. Поняття конкубіату. Особливості та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та в шлюбі без чоловічої влади. Шлюбно-правові інститути: посаг та дарування з боку чоловіка. Правові відносини батьків і дітей. Інститут батьківської влади. Зміст батьківської влади. Способи встановлення батьківської влади: узаконення і усиновлення. Відмінність між цими способами. Способи припинення батьківської влади: а) смерть батька чи дітей; б) звільнення з-під батьківської влади шляхом емансипації. Особисті та майнові відносини між матір'ю та дітьми, між батьком та дітьми.</p> <p>Поняття речового та зобов'язального права. Відмінність між цими поняттями. Поняття речей. Річ – це певна частина природи, яка має певну цінність для її власника. Види речей. Речі манципні та неманципні. Особливості відчуження манципних речей. Речі тілесні і речі безтілесні. Речі рухомі і речі нерухомі. Речі, що знаходяться в цивільно-правовому обігу, і речі, вилучені з обігу. Речі родові та індивідуально-визначені. Речі подільні і речі неподільні. Речі споживчі і речі не споживчі. Речі прості і складні. Юридичне значення поділу речей на певні види. Поняття плодів та доходів.</p>
---	--

	<p>Майно - це сукупність прав та обов'язків власника.</p> <p><i>Рекомендована література:</i></p> <p>1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с</p> <p>4. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.</p>
	<p>Лекція 4. Володіння. Поняття та види права власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення володіння в Стародавньому Римі. 2. Поняття та види володіння. 3. Виникнення та припинення володіння. 4. Захист володіння. 5. Виникнення і розвиток інституту права власності в Стародавньому Римі. 6. Поняття та зміст права власності. 7. Види права власності. 8. Поняття спільної власності. <p>Виникнення володіння в Стародавньому Римі.</p> <p>Поняття володіння, поняття права володіння, відмінність між цими поняттями.</p> <p>Володіння – це фактичне володіння річчю, поєднане з наміром вважати її своєю.</p> <p>Поняття держання. Держання – це фактичне володіння річчю без наміру вважати її своєю.</p> <p>Об'єктивний та суб'єктивний елементи поняття володіння.</p> <p>Поділ володіння на законне та незаконне.</p> <p>Види законного володіння. Прекаріум – це надання власником з певною метою свого майна іншим особам у тимчасове та безоплатне користування.</p> <p>Секвестр – передача спірної речі третій особі на зберігання до винесення судового рішення. Володіння власника речі.</p> <p>Види незаконного володіння: добросовісне і недобросовісне. Правовий режим добросовісного та недобросовісного володіння.</p> <p>Способи набуття законного володіння:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) первісні (захват нічийних речей, переробка речей, набуття за давністю, змішування і злиття, прирощення); б) похідні (купівля-продаж, позика, дарування, спадкування). <p>Способи набуття незаконного добросовісного володіння. Способи набуття незаконного, недобросовісного володіння. Припинення володіння. Захист володіння. Володіння захищалося за допомогою преторських інтердиктів. Посесійний та петиторний захист. Захист законного та незаконного володіння.</p> <p>Види інтердиктів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) інтердикти про утримання наявного володіння; <p>Інтердикти для повернення втраченого володіння.</p> <p>Виникнення і розвиток інституту права власності в Стародавньому Римі.</p> <p>Право власності – це виключене право особи володіти, користуватися і розпоряджатися майном.</p> <p>Зміст права власності полягає у сукупності правоможностей власника:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) права володіння; 2) права користування; 3) права розпорядження. <p>Право володіння – це правоможність власника, яка полягає в тому, що власник</p>

	<p>має право фактично володіти річчю.</p> <p>Право користування полягає в тому, що власник має право вилучати з речі її корисні якості, одержувати доходи.</p> <p>Право розпорядження полягає в тому, що власник міг визначити юридичну та фактичну долю речі.</p> <p>Поняття спільної власності. Порядок володіння, користування та розпорядження спільною власністю. Порядок розпорядження часткою права спільної власності.</p> <p>Право переважної купівлі частки права спільної власності.</p> <p><u>Рекомендована література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с 2. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.
<p>5</p>	<p>Лекція 5. Набуття, припинення та захист права власності Права на чужі речі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Способи набуття права власності, види. 2. Види первісних способів набуття права власності. 3. Види похідних способів набуття права власності. 4. Титули набуття права власності. 5. Припинення права власності. 6. Захист права власності. 7. Поняття та зміст прав на чужі речі. 8. Види прав на чужі речі. 9. Поняття та види сервітутів. 10. Емфітевзис та суперфіцій. 11. Заставне право. <p>Способи набуття права власності. Титули набуття права власності.</p> <p>Поділ способів набуття права власності на первісні та похідні. При первісних способах набуття права власності виникає, вперше. Похідні способи набуття права власності ґрунтуються на праві попереднього власника.</p> <p>До первісних способів набуття права власності належить: захоплення нічийних речей, знахідка скарбу, переробка речей, набуття права власності за давністю володіння, приєднання речей, змішування речей.</p> <p>Основні способи похідного набуття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) договір між відчужувачем та набувачем речі; 2) перехід майна у спадщину. <p>До титулів набуття права власності належали: а) манципація – символічний акт передачі речі; б) поступка правом - уявний судовий процес; в) традиція – проста передача речі.</p> <p>Підстави припинення права власності.</p> <p>Захист права власності здійснювався за допомогою судових позовів. До них належить віндикаційний позов, прогібиторний позов, публіціанський позов.</p> <p>Віндикація – витребування своєї речі власником, що не володіє, від власника, що володіє.</p> <p>Негаторний позов застосовується для усунення перешкод, що заважають</p>

	<p>власнику здійснювати своє право власності.</p> <p>Виникнення прав на чужі речі. Поняття прав на чужі речі. Зміст прав на чужі речі. Види прав на чужі речі: сервітути, емфітевзис, суперфіцій, застава.</p> <p>Сервітут – це право користування чужою річчю в одному або кількох відношеннях. Поділ сервітутів на земельні та персональні. Види земельних сервітутів: сільські та міські. Види сільських сервітутів. Види міських сервітутів.</p> <p>Персональні сервітути. Відмінність між земельними та персональними сервітутами.</p> <p>Види персональних сервітутів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) узуфрукт – право користуватися та отримувати прибутки з чужої неспоживчої речі; 2) узус – право користуватися чужою річчю без отримання прибутків; 3) хабітаціо – право користуватися чужими рабами або тваринами. <p>Набуття, втрата та захист сервітутів.</p> <p>Поняття емфітевзису та суперфіцію. Загальні риси та відмінності між цими поняттями.</p> <p>Заставне право. Поняття застави, зміст застави, формами застави:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) фідучійна угода; 2) ручна застава; 3) іпотека. <p>Відмінність між цими формами застави.</p> <p><u>Рекомендована література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с 2. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.
6	<p>Лекція 6. Поняття, зміст, підстави виникнення, види зобов’язань Виконання, забезпечення та припинення зобов’язань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зобов’язального права. 2. Поняття та види зобов’язань. 3. Підстави виникнення зобов’язань. 4. Сторони в зобов’язанні. 5. Вимоги, за яких зобов’язання вважається виконаним. 6. Наслідки невиконання зобов’язання. 7. Способи забезпечення зобов’язання. 8. Припинення зобов’язання, крім виконання. <p>Поняття зобов’язального права. Відмінність між речовим та зобов’язальним правом.</p> <p>Зобов’язальне право – це правові відносини, внаслідок яких одна сторона (кредитор) має право вимагати, щоб друга сторона (боржник) що-небудь зробила, дала, надала.</p> <p>Сторони в зобов’язанні. Зміст зобов’язання – дати, надати, зробити.</p> <p>Поділ зобов’язань на односторонні та двосторонні.</p> <p>Підстави виникнення зобов’язань. Факти, юридичні факти. Поділ юридичних фактів на події та дії.</p> <p>Правомірні та неправомірні дії.</p>

Правочини – це правомірні дії, спрямовані на досягнення певного правового результату. Види правочинів: односторонні та двосторонні.

Поняття договору. Поділ договорів на односторонні та двосторонні.

Неправомірні дії, їх види

Цивільні правопорушення. Їх види: договірні та позадоговірні. Поняття делікту.

Договірні та позадоговірні зобов'язання.

Сторони в зобов'язанні. Поділ зобов'язань на часткові і солідарні. Субсидіарні зобов'язання. Активні та пасивні зобов'язання.

Заміна сторін у зобов'язанні. Новація – оновлення зобов'язання шляхом передачі кредитором свого права вимоги іншій особі.

Цесія, її відмінність від новації.

Переведення боргу. Умови, при яких було можливо переведення боргу.

Головна мета зобов'язання.

Поняття платежу.

Вимоги, за яких зобов'язання вважається виконаним. Виконання належним боржником. Місце виконання. Спосіб виконання.

Прострочка виконання зобов'язання. Наслідки невиконання зобов'язань. Умови, за наявності яких наступала відповідальність за невиконання зобов'язань:

- 1) вина;
- 2) наявність збитків.

Поняття вини в Стародавньому Римі. Форми вини: умисел і необережність.

Необережність мала такі види:

Груба, легка, щонайлегша.

Поняття конкретної вини.

Відповідальність без вини власників заїжджих дворів, готелів і кораблів.

Поняття майнової шкоди. Склад майнової шкоди:

- 1) втрата наявного,
- 2) втрачена вигода. Відмінність між цими поняттями.

Підстави звільнення боржника від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання: 1) випадок; 2) непереборна сила.

Випадок – це збіг обставин, за яких немає вини боржника.

Непереборна сила – дії стихійних сил природи, які неможливо усунути.

Правові способи забезпечення зобов'язань: завдаток, штраф або неустойка, застава, порука.

Завдаток – грошова сума або інша цінна річ, яку боржник дає кредитору в момент укладання договору.

Штраф або неустойка – визначена в договорі грошова сума, яку боржник зобов'язаний був виплатити кредитору в разі невиконання або неналежного виконання зобов'язань.

Порука – забезпечення виконання зобов'язання шляхом залучення додаткового боржника.

Припинення зобов'язання, крім виконання: новація, залік, смерть однієї із сторін, випадкова неможливість виконання (фізична або юридична).

Рекомендована література:

1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с

2. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.

Лекція 7. Договори Окремі види договорів

1. Поняття та види договорів.
2. Поняття та види контрактів.
3. Умови дійсності договорів.
4. Стадії укладення договору.
5. Поняття та види вербальних договорів.
6. Поняття та види літеральних договорів.
7. Поняття та види реальних контрактів.
8. Поняття та види консенсуальних контрактів.
9. Поняття та види безіменних контрактів.
10. Поняття та види пактів.

Поняття договору. Предмет договору. Види договорів: контракти і пакти. Контракти – це формальні угоди, що забезпечувалися позовним захистом. Пакти – це неформальні угоди, які не мали позовного захисту і юридичного значення.

Види контрактів: вербальні, літеральні, реальні, консенсуальні, безіменні.

Договори суворого права та договори доброї совісті.

Односторонні та двосторонні договори.

Платні та безоплатні договори.

Умови дійсності договорів. Вільне волевиявлення сторін.

Пороки волі: насильство, погроза, обман, помилка. Необхідний об'єм правоздатності та дієздатності сторін. Форма договору. Визначення предмета договору. Фізична, юридична, моральна реальність виконання договору.

Поняття змісту договору: істотні, звичайні, випадкові.

Строк договору. Відкладальні та скасувальні строки.

Мета договору. Каузальні та абстрактні договори. Стадії укладання договору.

Оферта – пропозиція укласти договір. Акцепт – прийняття пропозиції укласти договір.

Вербальні договори – це договори, які уклалися на підставі усного проголошення певних слів, формул, фраз. Види вербальних договорів: стипуляція, обіцянка вільновідпущеника патрону при звільненні, обіцянка про встановлення посагу.

Літеральні договори – це договори, які уклалися письмово.

Види літеральних договорів: записи у прибутково-видаткових книгах, синграф, хірограф.

Реальні контракти – це договори, які набували юридичної чинності в момент фактичної передачі речі.

До реальних договорів належали позика, позичка, зберігання, застава. Договір позики. Права та обов'язки сторін.

Договір позички. Права та обов'язки сторін.

Договір зберігання. Права та обов'язки сторін. Різновиди договору зберігання:

11. платне зберігання;
12. «нещасний» схов;
13. ненормальне зберігання;
14. секвестр.

Договір застави. Права та обов'язки сторін.

Консенсуальні контракти – це контракти, які набувають чинності з моменту

	<p>досягнення угоди.</p> <p>До консенсуальних контрактів належать договір купівлі-продажу, договір найму, договір доручення, договір про сумісну діяльність.</p> <p>Договір купівлі-продажу. Істотні елементи договору. Права та обов'язки сторін.</p> <p>Договір найму. Види договору найму: найм речей, найм послуг, найм роботи. Права та обов'язки сторін. Відмінність між цими видами договорів. Договір доручення. Предмет договору. Права та обов'язки сторін. Поняття «гонорару». Припинення договору. Договір про сумісну діяльність. Права та обов'язки сторін. Правові відносини з третіми особами.</p> <p>Безіменні контракти. Види: договір міни та оціночний договір.</p> <p>Поняття договору міни. Права та обов'язки сторін.</p> <p>Оціночний договір. Права та обов'язки сторін.</p> <p>Пакти, їх види: а) приєднані; б) преторські; в) імператорські.</p> <p>Приєднані пакти – додаткові до головного договору угоди.</p> <p>Преторські пакти дістали позовний захист від преторів. До них належали пакти про підтвердження боргу, які поділялися на:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) угоди з суддею про розгляд ним спору; 2) угода з капітаном корабля, господарем готелю про недоторканість речей; 3) угоди з банкіром щодо сплати обумовленої суми за рахунок клієнта третій особі. <p>Імператорські пакти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) компроміс; 2) угода про надання посагу; 3) угода про дарування. <p><u>Рекомендована література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с. 2. Підпригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.
8	<p>Лекція 8. Позадоговірні зобов'язання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види позадоговірних зобов'язань. 2. Зобов'язання ніби з договорів. 3. Деліктні зобов'язання 4. Зобов'язання ніби з деліктів. <p>До позадоговірних зобов'язань відносились зобов'язання ніби з договорів, деліктні зобов'язання і зобов'язання ніби з делікту.</p> <p>Зобов'язання ніби з договорів:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) зобов'язання з ведення чужих справ без доручення; б) зобов'язання з безпідставного збагачення. <p>Правові ознаки ведення чужих справ без доручення.</p> <p>Зобов'язання з безпідставного збагачення: позов про помилковий платіж; повернення краденого; позов про повернення одержаного несправедливо.</p> <p>Деліктні зобов'язання. Види деліктних зобов'язань: а) кривда; б) крадіжка; в) неправомірне пошкодження чужого майна.</p> <p>Кривда – це посягання на тілесну недоторканість вільної людини.</p> <p>Крадіжка – це крадіжка в прямому значенні, привласнення, розтрата, шахрайство тощо.</p> <p>Неправомірне знищення або пошкодження чужого майна передбачає, що пошкодження або знищення чужого майна повинно бути вчинено безпосередньо</p>

	<p>діями правопорушника. Зобов'язання ніби з деліктів: 1) відповідальність судді за постановлення несправедливого присуду; 2) відповідальність мешканців будинків за викинуте або вилите; 3) небезпечне для пішоходів виставлене, підвішене або вивішене, щ може впасти на людей; 4) відповідальність власників готелів, кораблів, які завдали шкоди майну постояльців і пасажирів; 5) шкода, заподіяна рабом або твариною чужому майну або особі.</p> <p><u>Рекомендована література:</u></p> <p>1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с. 2. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.</p>
9	<p>Лекція 9. Поняття спадкування, види спадкування Прийняття спадщини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття спадкового права. 2. Основні етапи римського спадкового права. 3. Види спадкування. 4. Спадкування за законом. 5. Спадкування за заповітом. 6. Способи прийняття спадщини. 7. Поняття спадкової трансмісії. 8. Сингулярне наступництво. 9. Легати і фідейкоміси. <p>Поняття спадкового права. Спадкування – це перехід майна після смерті його власника до інших осіб. Спадкодавець – особа, після смерті якої залишилося майно. Спадкоємець – особа, до якої переходить у встановленому порядку майно небіжчика. Спадове майно (спадкова маса, спадщина) – сукупність прав та обов'язків спадкодавця. Універсальне та сингулярне спадкоємство. Відкриття спадщини – смерть спадкодавця. Час відкриття спадщини – день смерті спадкодавця. Основні етапи розвитку римського спадкового права: 1) спадкування за <i>juscivile</i>; 2) спадкування за преторським едиктом; 3) спадкування за імператорськими законами; 4) спадкування у «праві Юстиніана». Види спадкування: за законом і за заповітом. Поняття заповіту. Форми заповіту: приватні та публічні. Приватні заповіти поділялися на письмові та усні. Види публічних заповітів: 1) заповідач висловлював свою волю в суді; 2) передавав свою волю у письмовій формі імператору. Активна та пасивна заповідальна правоздатність. Постуми. Поняття обов'язкової частки в спадщині. Спадкування за законом. Класи спадкоємців за законом. Спадкування за правом представлення.</p>

	<p>Способи прийняття спадщини: а) заява про намір прийняти спадщину; б) фактичний вступ в управління спадковим майном. Поняття спадкової трансмісії. Сингулярне наступництво— це перехід до окремих осіб лише майнової вигоди. Легати і фідіікоміси. За легатом переходимо окреме право, а не частина спадщини. Фідеїкоміси покладалися на спадкоємців як за заповітом, так і за законом. Дарування на випадок смерті. Виморочена спадщина.</p> <p><u>Рекомендована література:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Борисова В.І., Баранова Л.М. Основи римського приватного права: підруч. Харків: Право, 2008. 224 с. 2. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 528с.
--	--

Семінарські (практичні) заняття

План семінарських занять з дисципліни „Римське приватне право” для студентів розроблені освітньо-професійної програми «Право».

Мета семінарського заняття - навчити студента самостійно мислити, орієнтуватися в учбовому матеріалі, володіти необхідною цивільно-правовою термінологією, приймати участь у дискусії, аналізувати виступи інших студентів.

Підготовка до семінарського заняття передбачає ретельне вивчення студентом лекційного матеріалу, роботу над основною та додатковою літературою.

На семінарському занятті можуть проводитися контрольні та тестові роботи. Також на семінарському занятті захищаються реферати з відповідної теми. Студенти повинні придбати навички у проведенні диспутів, наукових спорів, вміння задавати питання та відповідати на поставлені питання. Студенти повинні навчитися аргументувати власну думку.

з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, посилання на літературу та питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Заняття 1-2. Поняття, предмет, система римського приватного права. Історичне значення та джерела римського приватного права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського приватного права. 3. Предмет римського приватного права. 4. Система римського приватного права. 5. Поняття приватного та публічного права. 6. Поняття джерел римського приватного права. 7. Види джерел римського права. 8. Закони XII таблиць. 9. Історичне значення римського приватного права. 10. Поняття рецепції римського права. <p>Завдання на СРС – Рецепція римського права в Україні.</p>

	<p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 3-42 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 65-81
2	<p style="text-align: center;">Заняття 3-4. Захист цивільних прав</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи виникнення державного суду. 2. Стадії цивільного процесу. 3. Види судових процесів. 4. Поняття позову, позовної давності. 5. Спеціальні засоби преторського захисту. <p>Завдання на СРС – відмінність позовної давності від законних строків.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 43-62 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 292-301
3	<p style="text-align: center;">Заняття 5-6. Особи. Сімейні правовідносини</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття правосуб'єктності. 2. Поняття цивільного правоздатності та дієздатності. 3. Зміст цивільної правоздатності. 4. Обмеження цивільної дієздатності. 5. Правове положення різних верств населення в Стародавньому Римі. 6. Поняття, ознаки та види юридичних осіб. 7. Історичні передумови виникнення сім'ї в Стародавньому Римі. 8. Поняття та види сім'ї. 9. Поняття та види шлюбу. 10. Особисті та майнові відносини батьків та дітей. 11. Інститут батьківської влади. <p>Завдання на СРС – умови вступу в законний римський шлюб.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 63-83, с. 84-100 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 263-276, с. 277-291
4	<p style="text-align: center;">Заняття 7-8. Володіння</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття володіння. 2. Об'єктивний та суб'єктивний елемент володіння. 3. Поняття держання. 4. Види володіння. 5. Поняття та види законного володіння. 6. Поняття та види незаконного володіння. 7. Способи набуття та припинення володіння. 8. Захист володіння. <p>Завдання на СРС – відмінність володіння та держання.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 101-123 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 293-299

<p>5</p>	<p align="center">Заняття 9-10. Поняття та види права власності. Набуття, припинення та захист права власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення і розвиток інституту права власності. 2. Поняття права власності. 3. Зміст права власності. 4. Види права власності. 5. Поняття права спільної власності. 6. Способи набуття права власності. 7. Первісні та похідні способи набуття права власності. 8. Види первісних способів набуття права власності. 9. Види похідних способів набуття права власності. 10. Титули набуття права власності. 11. Припинення права власності. 12. Захист права власності. 13. Віндікаційні та негаторний позови. <p>Завдання на СРС – способи набуття спільної власності в Стародавньому Римі</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 124-138, с. 139-152 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 299-325, с. 326-335
<p>6</p>	<p align="center">Заняття 11-12. Права на чужі речі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та зміст прав на чужі речі. 2. Поняття сервітуту. 3. Види сервітутів. 4. Види земельних сервітутів. 5. Види персональних сервітутів. 6. Набуття, втрата та захист сервітутів. 7. Поняття та ознаки емфітевзису. 8. Поняття та ознаки суперфіцію. 9. Поняття, зміст, форми застави. <p>Завдання на СРС – поняття узусу та узифрукту.</p> <p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 158-190 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 336-355
<p>7</p>	<p align="center">Заняття 13-14. Поняття, зміст, підстави виникнення, види зобов'язань. Виконання, забезпечення та припинення зобов'язань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття зобов'язального права. 2. Поняття зобов'язання. 3. Види зобов'язань. 4. Підстави виникнення зобов'язань. 5. Поняття та види правочинів. 6. Поняття та види договорів. 7. Поняття та види цивільних правопорушень. Делікт. 8. Часткові, солідарні та субсидіарні зобов'язання. 9. Заміна сторін у зобов'язанні.

	<p>10. Новація, цесія, переведення боргу. 11. Вимоги, за яких зобов'язання вважається виконаним. 12. Наслідки невиконання зобов'язань. 13. Поняття та форми вини. 14. Поняття та види збитків. 15. Підстави звільнення боржника від відповідальності. 16. Правові способи забезпечення зобов'язань . 17. Завдаток, штраф, порука, застава. 18. Припинення зобов'язання крім виконання. Завдання на СРС – поняття договірних та позадоговірних зобов'язань.</p> <p>Література: 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 168-192 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 347-356, с. 357-365</p>
8	<p style="text-align: center;">Заняття 15-16. Договори. Окремі види договорів</p> <p>1. Поняття договору. 2. Види договорів. 3. Умови дійсності договорів. 4. Зміст договору. 5. Стадії укладення договору. 6. Вербальні договори, їх види. 7. Літеральні договори, їх види. 8. Реальні договори, їх види. 9. Консенсуальні договори, їх види. 10. Безіменні договори, їх види. 11. Пакти, їх види. Завдання на СРС – відмінність між реальними та консенсуальними контрактами.</p> <p>Література: 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 192-236, с. 205-245 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 366-376, с. 377-408</p>
9	<p style="text-align: center;">Заняття 17-18. Позадоговірні зобов'язання</p> <p>1. Поняття та види позадоговірних зобов'язань. 2. Зобов'язання ніби з договорів. 3. Делікатні зобов'язання. 4. Зобов'язання ніби з деліктів. Завдання на СРС – відповідальність судді за винесення неправосудного рішення.</p> <p>Література: 1. Подопригора А.А. Основы римского гражданского права – К.1994,с. 246-262 2. Подопригора О.А., Харитонов Є.О. Римское право: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003, с. 409-423</p>

**Заочна форма
Лекційні заняття**

з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Лекція 1. Поняття, предмет, система римського приватного права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського приватного права. 3. Система римського приватного права. 4. Поняття та види джерел римського права. <p>Поняття системи права та правової системи. Відмінність та взаємозв'язок цих понять.</p> <p>Поняття римського права. Ознаки римського права: нормативність; встановлення або санкціонування норм поведінки державою; загальнообов'язковість норм права; охорона і забезпечення права державою.</p> <p>Поділ римського права на приватне та публічне. Теорії поділу права на публічне та приватне.</p> <p>Поняття приватного права. Поняття римського приватного права. Відмінність між сучасним цивільним правом та римським цивільним правом. Основні системи римського цивільного права: цивільне право, право народів, преторське право.</p> <p>Поняття та ознаки заснування системи цивільного права.</p> <p>Поняття, ознаки та історичні передумови виникнення права народів.</p> <p>Роль преторів у формуванні системи преторського права. Предмет регулювання преторського права.</p> <p>Поняття та види джерел римського права.</p> <p>Форми вираження державної волі в Стародавньому Римі. Звичаї. Закони XII таблиць.</p> <p>Види законів в Стародавньому Римі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • постанови народних зборів; • сенатус-консульти; • конституції імператорів. <p>Постанови народних зборів, порядок прийняття постанов.</p> <p>Сенатус – консульти – головна форма законодавства в I – III ст.</p> <p>Імператорські конституції, їх види: едикти, декрети, рескрипти, мандати.</p> <p>Едикти преторів – найпоширеніша форма римського права в період республіки.</p> <p>Діяльність римських юристів. Визначні римські юристи: Папініан, Павел, Ульпіан, Гай, Модестін. Прийняття закону „Про цитування юристів”.</p>
2	<p>Лекція 2. Захист цивільних прав.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення державного суду. 2. Види судових процесів 3. Поняття та види позовів. 4. Засоби преторського захисту. <p>Виникнення державного суду. Стадії виникнення державного суду.</p> <p>Поняття судового процесу як діяльності суду по здійсненню правосуддя. Поділ судового процесу на цивільний та кримінальний.</p>

	<p>Поняття цивільного процесу. Учасники цивільного процесу: розгляд справи у претора, розгляд справи в суді. Мета розгляду справи у претора – підготовка справи до розгляду справи в суді. Мета розгляду справи в суді – розгляд справи по суті.</p> <p>Види судових позовів: легісакційний, формулярний, екстраординарний, посткласичний.</p> <p>Особливості розгляду справи в легісакційному процесі. Поняття віндикації.</p> <p>Розгляд справи в формулярному процесі. Складові частини формули. Роль претора у створенні правових норм.</p> <p>Особливості розгляду справи в екстраординарному процесі. Відміна стадії розгляду справи у претора.</p> <p>Особливості пост класичного судового процесу: введення державного мита за розгляд справи в суді, поняття презумпції, переваги письмових доказів над усними.</p> <p>Поняття позову, види позовів: речовий та абсолютний. Позов „суворого права” та „доброї совісті”. „Прямий позов” та „зворотній позов”. Позови за аналогією, позови з фікцією.</p>
<p>3</p>	<p>Лекція 3. Сімейні правовідносини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види сім’ї. 2. Поняття та види шлюбу. 3. Законний римський шлюб, його види, умови вступу, припинення шлюбу. 4. Особисті та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та без чоловічої влади. 5. Правові відносини батьків та дітей. <p>Історичні передумови виникнення сім’ї в Стародавньому Римі.</p> <p>Сім’я – це заснуване на шлюбі чи кровному спорідненні об’єднання осіб, пов’язаних спільністю побуту, взаємною допомогою та моральною відповідальністю.</p> <p>Види сім’ї: агнатська, когнатська.</p> <p>Особи свого права та особи чужого права.</p> <p>Кровне споріднення. Родичі по прямій лінії споріднення, родичі по боковій лінії споріднення.</p> <p>Рідні брати і сестри, єдиноутробні брати і сестри, єдинокровні брати і сестри, зведені брати і сестри.</p> <p>Поняття шлюбу та його види.</p> <p>Законний римський шлюб, його види. Умови вступу в законний римський шлюб. Припинення шлюбу.</p> <p>Шлюб між переґрінами та іншими вільними, які не мали права вступати в законний римський шлюб.</p> <p>Поняття конкубінату.</p> <p>Особливості та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та в шлюбі без чоловічої влади.</p> <p>Шлюбно-правові інститути: посаг та дарування з боку чоловіка.</p> <p>Правові відносини батьків і дітей. Інститут батьківської влади. Зміст батьківської влади. Способи встановлення батьківської влади: узаконення і усиновлення. Відмінність між цими способами.</p> <p>Способи припинення батьківської влади: а) смерть батька чи дітей; б) звільнення з-під батьківської влади шляхом емансипації.</p> <p>Особисті та майнові відносини між матір’ю та дітьми, між батьком та дітьми.</p>

4	<p>Лекція 4. Поняття та види права власності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення і розвиток інституту права власності в Стародавньому Римі. 2. Поняття та зміст права власності. 3. Види права власності. 4. Поняття спільної власності. <p>Право власності – це виключене право особи володіти, користуватися і розпоряджатися майном.</p> <p>Зміст права власності полягає у сукупності правоможностей власника:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4) права володіння; 5) права користування; 6) права розпорядження. <p>Право володіння – це правоможність власника, яка полягає в тому, що власник має право фактично володіти речю.</p> <p>Право користування полягає в тому, що власник має право вилучати з речі її корисні якості, одержувати доходи.</p> <p>Право розпорядження полягає в тому, що власник міг визначити юридичну та фактичну долю речі.</p> <p>Поняття спільної власності. Порядок володіння, користування та розпорядження спільною власністю. Порядок розпорядження часткою права спільної власності.</p> <p>Право переважної купівлі частки права спільної власності.</p>
---	--

Практичні заняття

з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань
1	<p>Заняття 1. Поняття, предмет, система римського приватного права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття сучасного цивільного права. 2. Поняття римського приватного права. 3. Система римського приватного права. 4. Поняття та види джерел римського права.
2	<p>Заняття 2. Захист цивільних прав.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення державного суду. 2. Види судових процесів 3. Поняття та види позовів. 4. Засоби преторського захисту.
3	<p>Заняття 3. Сімейні правовідносини.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види сім'ї. 2. Поняття та види шлюбу. 3. Законний римський шлюб, його види, умови вступу, припинення шлюбу.

	<p>4. Особисті та майнові відносини подружжя в шлюбі з чоловічою владою та без чоловічої влади.</p> <p>5. Правові відносини батьків та дітей.</p>
4	<p>Заняття 4. Поняття та види права власності</p> <p>Договори.</p> <p>1. Виникнення і розвиток інституту права власності в Стародавньому Римі.</p> <p>2. Поняття та зміст права власності.</p> <p>3. Види права власності.</p> <p>4. Поняття спільної власності.</p> <p>5. Поняття та види договорів.</p> <p>6. Поняття та види контрактів.</p> <p>7. Умови дійсності договорів.</p> <p>8. Стадії укладення договору.</p>

6. Самостійна робота студента

На самостійну роботу студента відводиться 36 годин. Цей час є потрібним і достатнім для підготовки питань до семінарських занять, а також для опрацювання та вивчення додаткових питань в рамках тем навчальної дисципліни «Римське приватне право».

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компоненту)

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які викладач пред'являє до студента при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Основні вимоги стосуються відвідування занять, активної участі під час опитування, обговорення, написання обов'язкових видів робіт (есе, поточні контрольні роботи та модульна контрольна робота), а також заохочень.

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни використовуються: лекції, семінари-дискусії, розв'язання ситуативних задач, презентації, командні ігри тощо.

Відвідування занять

Відвідування лекцій, а також відсутність на них, не оцінюється. Студент має бути підготовлений до лекції та володіти матеріалом попередніх лекцій. На лекціях можуть бути задані питання по матеріалу попередніх тем. Вибір особи, що відповідає відбувається з тих осіб, які відволікаються або відволікають інших від лекційного заняття.

Студенти зобов'язані відвідувати практичні заняття, оскільки на них аналізується теоретичний матеріал та розглядаються практичні питання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активне виконання завдань, що здатні розвинути практичні уміння та навички, з використанням отриманих історичних та теоретичних знань, чинного законодавства та судової практики.

Практичні заняття відбуваються так, щоб можливість продемонструвати свої знання була у кожного присутнього студента. Ігнорування студента не допускається. Повторення студентом вже висловленого матеріалу не допускається та не оцінюється викладачем.

Пропущені контрольні заходи

Перескладання пропущених, з поважних причин, семінарських занять відбуваються 1 раз в тиждень в визначений викладачем день, що міститься на сайті кафедри. Семінарські заняття пропущені без поважних причин, або без підтвердження таких причин, не перескладаються.

У разі недостатньої кількості балів для допуску до заліку студент має право отримати відповідну кількість балів за тиждень до заліку шляхом проведення перед заліковою співбесіди з викладачем, який проводить практичні заняття, по тим темам за якими у студента немає оцінок. За наявності достатньої кількості балів для допуску отримання додаткових балів у такий спосіб не допускається.

Перескладання семестрової та підсумкової контрольної роботи, що відбувається онлайн, не допускається.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Таке питання розглядається спеціально створеною комісією з 3х викладачів кафедри, до якої входять викладач, що надав завдання та 2 викладачів, що присутні на кафедрі в день розгляду даного питання.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, з посиланням на чинне законодавство, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Студент, який допущений до заліку, може отримати таку підсумкову оцінку, на яку надано відповідь, не зважаючи на попередні бали.

Студент, якому запропонований автомат на заліку, якщо він не погоджується з запропонованою оцінкою має право скласти залік на загальних підставах, з урахуванням того, що його початковий бал дорівнюватиме балу, що є допуском до заліку.

Підсумковий бал, що ставиться до офіційних документів не може перевищувати 100.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами.

Заохочення у виді додаткових балів можливе за написання наукової статті з публікацією та/ або підготовку тез доповіді з публікацією в рамках тематики навчальної дисципліни. Вага заохочувальних додаткових балів не може становити більше 10% від максимального поточного рейтингу. Максимальний поточний рейтинг залікової дисципліни складає 100 балів, отже вага заохочувальних додаткових балів складає максимально 10 балів.

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання (PCO)

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування на семінарському занятті	72	8	9	72
2.	Модульна контрольна робота	28	28	1	28
	Всього				100

Семестрова атестація студентів

Обов'язкова умова допуску до заліку	Критерій
1 Поточний рейтинг	$RD \geq 30$

Необов'язкові умови допуску до екзамену:

1. Активність на практичних заняттях.
2. Позитивний результат першої атестації та другої атестації.
3. Відвідування лекційних занять.

Семестровий контроль: залік

Умови допуску до семестрового контролю: виконання всіх обов'язкових контрольних заходів та наявність поточного рейтингу вказаного вище.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Проходження студентами онлайн-курсів за певною тематикою допускається за умови погодження з викладачем. Якщо студент має бажання пройти онлайн-курс за певною тематикою, вивчення матеріалу за допомогою таких курсів допускається, але студент повинен виконати всі контрольні завдання, які передбачені у навчальній дисципліні.

Рейтингова система оцінювання

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за:

- 1) опитування на семінарських заняттях;
- 2) поточні контрольні роботи;
- 3) модульну контрольну роботу.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання.

1. Опитування на семінарських заняттях:

Ваговий бал – 4. Середня кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює 8 балів $\times 9 = 72$ балів.

Критерії оцінювання відповідей:

7-8 бали – повна відповідь на поставлене питання; студент вільно орієнтується в лекційному матеріалі, правильно та доречно вживає юридичну термінологію, в процесі дискусії висловлює власну думку на означене питання, проблему, доповнює відповіді інших студентів.

4-6 бали – відповідь потребує невеликих уточнень.

1-3 бали – відповідь студента є неповною, студент нечітко відповідає на уточнюючі запитання.

0=1 бал – відповідь студента є поверхневою, позбавленою юридичної термінології, студент не відповідає на уточнюючі запитання через неопрацювання лекційного матеріалу./ відповідь відсутня.

2. Написання наукової статті, участь у конференції:

Ваговий бал – 10 балів.

Може бути використано виключно як додаткові бали під час відпрацювання пропущених занять.

3. Модульна контрольна робота

Ваговий бал – 28 балів. Модульна контрольна робота відбувається у вигляді тестових завдань. Всього передбачено 28 тестових питань. Межа, яка відділяє успішно складений тест від нескладеного – це більше 60% правильних відповідей. По кількісному значенню – це 18 і більше правильних відповідей.

Студенти, які дали 18 і більше правильних відповідей, вважаються такими, що здали тест і отримують бал відповідно до кількості правильних відповідей. Студенти, які дали 17 і

менше правильних відповідей, вважаються такими, що не здали тест і отримують, відповідно, 0 балів.

Заохочувальні бали (rs) нараховуються за:

участь у факультетській або університетській олімпіаді, конференції з підготовкою тез доповіді – максимально 10 балів.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Семестровий рейтинг студента формується як сума всіх рейтингових балів, отриманих протягом семестру, а також заохочувальних балів.

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру (семестровий рейтинг R_c) складає:

$$R_c = 72 + 28 = 100 \text{ балів}$$

Студенти, які набрали менше 60 балів, але більше 30 балів протягом семестру складають залік, який проходить в формі усної співбесіди і складається з двох теоретичних питань. Студенти, які отримали протягом семестру менше 30 балів або які не виконали всі обов'язкові контрольні заходи, до заліку не допускаються; такі студенти здають заборгованості, а вже потім допускаються до здачі заліку.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено старшим викладачем кафедри інтелектуальної власності та приватного права ФСП доцентом кафедри, к.ю.н. О. Н. Владикіним.

Ухвалено кафедрою інтелектуальної власності та приватного права (протокол № 11 від 05.06.2024 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 9 від 26.06.2024 р.)